

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2023-613

30.8.2023

Storebrand Forsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Brann i hybel – overdrevet krav? – fal. § 8-1 fjerde og femte ledd.

Sikrede søkte erstatning under innboforsikringen etter brann i hans hybel. I sitt krav til foretaket anslo han at tapet for klær var kr 450 000. Sikrede opprettholdt dette kravet i samtale med utreder, men understreket at dette var et omtrentlig anslag. Utreder konfronterte sikrede med at kravet fremstod for høyt basert på de funnene som var gjort på brannstedet. Sikrede erkjente at kravet var for høyt, og at han etter å ha sendt det inn tenkte at kravet burde ha vært kr 150 000. Etter samtale med utreder sendte sikrede inn en ny tapsliste for klær med 39 poster. Totalt utgjorde kravet kr 33 742. Foretaket besluttet å avslå erstatning og si opp forsikringsavtale, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd. Foretaket var av den oppfatning at sikrede hadde levert et overdrevet skadekrav, og dermed uredlig brutt opplysningsplikten ved skadeoppgjøret. Sikrede bestred at opplysningsplikten var brutt og viste til at han hadde uttrykt tvil vedrørende verdiene. Sikrede viste også til at han befant seg i en belastende situasjon grunnet brannen, og at det derfor var vanskelig for han å gi presise opplysninger om klærnes verdi. Nemndas flertall kom til at foretaket var uten ansvar pga. uredlig brudd på redegjøringsplikten, og viste i den forbindelse til at det måtte legges til grunn at sikrede var bevisst at det oppgitte beløpet var feil og at sikrede "måtte forstå" at dette kunne føre til en erstatning han ikke hadde krav på.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for tap av klær og spørsmålet om foretaket er uten ansvar og kan si opp forsikringsavtalen, pga. uredlig brudd på opplysningsplikten i skadeoppgjøret, jf. forsikringsavtaleloven (fal.) § 8-1 fjerde og femte ledd.

Sikrede meldte skade under innboforsikringen 12.12.22 etter brann i hybelen hans 11.12.22. Foretaket ba sikrede om å utarbeide en liste over innboet som var gått tapt eller var skadet som følge av brannen.

Sikrede sendte liste 11.1.23, med samlet krav om erstatning på kr 606 714. I pkt. 126 var det ført opp et tap på kr 450 000:

klær (umulige og huske alt detljert.) men dette er fornærmere beløp

Foretakets utreder avholdt samtale med sikrede 30.1.23. Sikrede gav ifølge samtalereferatet følgende forklaring om hvorfor han kort tid før brannen økte forsikringssummen:

Grunnen til at FT økte forsikringssum fra 850.000 kr til 1.000.000 kr var fordi han hadde fått flere pensumbøker og flere klær. Han kjøpte Tommy Hilfiger, Armani og Versace og fikk dermed større verdier på hybelen. Han kjøpte også airfryer.

Videre fremgikk det at sikrede blant annet forklarte følgende om hans krav om erstatning av klær:

FT blir spurt om prisen han har satt opp på klærne, og han forteller at det er en verdi på ca 450.000 kr.

...

FT blir spurt hvordan han regnet seg frem til at klærne hans er verdt 450.000 kr. Han sier at det var komplisert å sette opp denne listen. Han gikk til butikker og så på Zalando for å se hva han har brukt penger på tidligere. Han sier at det var mye klær han hadde i de to skapene. Det var sko, undertøy, dresser, briller og masse ting. Han tenkte at 450.000 var ca riktig. Han gikk mye rundt på K. i E. i butikker og sjekket priser på alt fra Jysk, Biltema og forskjellige klesbutikker. FT understreker at dette er ca pris.

Sikrede ble deretter gjort kjent med at foretaket hadde gått gjennom alle klærne som ble funnet på hybelen, og at det var mulig å se merkene på alle klærne. Utreder stilte deretter spørsmål om de klærne sikrede hadde sendt inn kvittering for, men som ikke ble funnet på hybelen. Sikrede forklarte at enkelte av plaggene kunne være hos hans søster, var returnert til butikk eller solgt.

Utreder konfronterte sikrede med at kravet fremstod for høyt basert på funnene ved befaringen:

... Han sier at han har satt et ganske høyt krav, men at han tenkte 450.000 kr som et gjennomsnitt. Han tenkte at det var et for høyt krav etter at han sendte det inn og at det heller burde ha vært 150.000 kr.

Han blir spurt om han forsøkte å gjøre noe for å endre på kravet etter at han tenkte det var for høyt og sier at han skulle endre det i excel-filen, men at det ikke gikk an.

Han blir spurt om han tok kontakt med saksbehandler for å endre det, og han sier nei. Han tenkte at hun kom til å ringe ham, men hun har ikke ringt ham. Han blir informert om at de har hatt skriftlig kommunikasjon og spurt om han kunne ha sagt i fra her, og han sier at han kunne gjort det. Han hadde en del andre ting å tenke på og glemte det. Det er starten på et nytt semester, og han har arbeidskrav som skal leveres. Han har også vært deprimeret.

FT blir spurt om han har sendt inn et for høyt krav for å få en utbetaling han ikke har krav på, og han svarer nei.

På spørsmål om hvorfor han har sendt inn et for høyt krav, sier han at han tenkte at han hadde to fulle skap og en full skuff under sengen, samt kleshengere med noen jakker. Han har ikke oversikt over hvor mange t-skjorter. Han har tenkt at han har ca 300 klær til sammen. Han satt og skrev listen i fem-seks timer, og da han kom til klærne, begynte han å tenke og endte opp på 300 klær. Han tenkte at forsikringsselskapet kom til å si i fra hvis kravet var for lavt eller for høyt. Han var bare inne så vidt etter brannen og har vært usikker på hvor mye han har hatt.

...

Han sier at han var ute av seg etter brannen og at det var derfor han skrev det han skrev. Han sier at kravet er høyt, men han trodde faktisk at han hadde ganske mye mer klær inne på rommet. Han beklager veldig for at han har sendt inn feil krav. Han tok mange screenshots den dagen og endte opp med å sende inn bilder av klær som var returnert.

Foretakets utreder ba sikrede 17.2.23 om å utarbeide en mer detaljert liste over klær. Sikrede sendte en ny liste 19.2.23 inneholdende 39 poster. Kravet utgjorde totalt kr 33 742.

Foretaket besluttet 8.3.23 å avslå erstatning og si opp forsikringsavtalen, pga. uredelig brudd på opplysningsplikten under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd. Foretaket mente sikrede hadde levert et overdrevet krav under innboforsikringen og viste blant annet til at det ikke var funnet spor av 300 plagg eller klær til en verdi av kr 450 000 i hybelen.

Sikrede fremla en legeerklæring datert 31.3.23 som viste at han var til konsultasjon hos sin fastlege 25.1.23, hvor han ble henvist til psykisk helseteam i kommunen for samtale om "... belastende hendelser, i etterkant av boligbrann desember 2022".

Sikrede krever erstatning for tap under innboforsikringen med tillegg av renter og bestrider at redegjøringssplikten er brutt. Foretaket har heller ikke anledning til å si opp forsikringsavtalen.

Foretaket har ikke oppfylt den strenge bevisbyrden som påhviler dem. Sikrede har tatt forbehold om beløpet for sitt krav om erstatning av klær og var av den oppfatning at han ville få veiledning av foretaket til å sette et korrekt beløp da han nettopp gav uttrykk for å være i tvil om beløpets størrelse. Dette underbygges av at han etter samtale med utreder nedjusterte beløpet kraftig.

Sikrede var preget av brannen og har hatt nedsatt mental helse som følge av den. Det er derfor mer nærliggende å anta at sikrede var oppriktig forvirret hva gjelder verdien på klærne, enn at han bevisst satte en for høy verdi.

Forsikringsforetaket avviser ansvar og anfører at sikrede uredelig har brutt opplysningsplikten i skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd. Foretaket har dermed rett til å si opp hele forsikringsavtalen med én ukes varsel.

Sikrede førte opp kr 450 000 i posten for klær i sin kravliste og bekreftet også overfor utreder at han hadde klær til en verdi av kr 450 000. Først etter å ha blitt konfrontert av utreder om at kravet fremstod for høyt, reduserte sikrede kravet til kr 150 000.

Under befaring på hybelen fant foretaket 76 plagg (ikke inkludert undertøy og sokker), og det fant kun 18 plagg på sikredes liste. Forklaringen om at sikrede hadde 300 plagg på hybelen stemmer heller ikke.

Kravet er betydelig overdrevet, og sikrede ville ha fått en uberettiget erstatning dersom ikke foretaket hadde gjort nærmere undersøkelser.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er uten ansvar pga. uredelig brudd på redegjøringsplikten under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Trine Vøien, bemerker:

Flertallet mener foretaket må gis medhold.

Ifølge fal. § 8-1 fjerde ledd er foretaket uten ansvar såfremt sikrede bevisst gir uriktige eller ufullstendige opplysninger under skadeoppgjøret som han vet eller må forstå kan føre til at han kan få et erstatningsoppgjør han ikke har krav på.

Foretaket har i så fall også rett til å si opp samtlige forsikringsavtaler med én ukes varsel, samt nekte fremtidig kundeforhold, jf. fal. § 8-1 femte ledd.

Sikrede oppga i tapslisten og senere i samtalen med utreder 30.1.23 at tap av klær utgjorde ca. kr 450 000. Han innrømmet senere i samtalen med utreder at kravet på kr 450 000 var for høyt, og at det reelle kravet var kr 150 000. Tapet ble senere nedjustert til ca. kr 34 000. Opplysningene gitt i tapslisten og innledningsvis i samtalen med utreder er derfor objektivt sett uriktig. Sikrede forklarte for øvrig til utreder at han tenkte at han hadde ca. 300 klesplagg. Foretaket fant imidlertid kun spor etter 76 plagg, ikke medregnet sokker og undertøy. Det er ikke fremlagt bilder av det skadede innboet og hybelen, og det er derfor noe uklart hvorvidt deler av klærne kan ha brent fullstendig opp. Det er likevel snakk om et relativt stort avvik mellom sikredes forklaring av antall plagg, og de funnene foretaket gjør. Opplysningen om antall plagg fremstår derfor også objektivt sett uriktig.

Det er ikke bestridt at et overdrevet skadekrav kan føre til en erstatning som sikrede ikke har krav på.

Spørsmålet blir derfor om sikrede var bevisst at opplysningene var uriktige, og visste eller måtte forstå at opplysningene kunne medføre en uberettiget erstatning. Sikrede har fremlagt uttalelse fra sin fastlege som bekrefter at sikrede hadde behov for psykisk bistand som følge av brannen. Nemnda forstår saken slik at opplysningene sikrede gav for øvrig i skademeldingen var korrekte. Det er derfor ikke tilstrekkelig sannsynliggjort at sikrede pga. sin helsetilstand ikke var i stand til å gi korrekte opplysninger, jf. for så vidt FinKN 2020-846.

Sikrede anfører at han synes det var vanskelig å sette opp priser, at det dreide seg om omtrentlige beløp, og at han regnet med at han ville få hjelp av foretaket. Flertallet er enig i at det ved utfylling av slike lister ikke kan forlanges eksakte størrelser verken på klærnes verdi eller på antall plagg. Sikrede tok også forbehold om at

klær (umulige og huske alt detljert.) men dette er fornærmere beløp

Det er uklart for flertallet hva som ligger i "fornærmere beløp", men det er naturlig å forstå det som et "tilnærmet" beløp. Dette blir imidlertid en feil karakteristikk når det skadebeløpet som først angis er mer enn ti ganger så høyt som det endelige oppgjøret. En slik overdrivelse kan vanskelig regnes som ubevisst. Sikrede gjentok også beløpet i samtale med utreder. Flertallet mener det må legges til grunn at sikrede var bevisst at beløpet var feil. Flertallet legger også til grunn at sikrede "måtte forstå" at dette kunne føre til en erstatning han ikke hadde krav på. Ordlyden krever ikke svikts hensikt, og det er nok at sikrede måtte forstå at dette kunne bli resultatet såfremt foretaket la tapslisten til grunn uten videre undersøkelser. Det kan derfor ikke frikjenne sikrede at han trodde foretaket ville veilede ham med å få listen riktig. Det følger også av Ot.prp. nr. 49 (1988–89) s. 96 at dersom det er tale om en opplysning foretaket har bedt om i et skademeldingsskjema eller lignende, må sikrede normalt forstå at denne opplysningen er relevant for foretaket.

Flertallet mener det etter dette er grunnlag for å anvende § 8-4 fjerde og femte ledd.

Nemndas mindretall, Alexander Venås, bemerker:

Mindretallet er under tvil kommet til at klageren må gis medhold.

Foretaket har lagt til grunn at klageren uredelig har brutt redegjøringsplikten etter fal. § 8-1 ved utfylling av en "oppgjørliste" den 11.1.23 i erstatningsoppgjøret etter brann på hybelen den 11.12.22. I lista oppga han en "skjønnet pris" på posten "klær" på kr 450 000. I parentes bemerket han: "(umulige å huske alt detljert.) men dette er fornærmere beløp". Av foretakets avslag fremgår det også at han "i forbindelse med innsending" også skrev "har brukt nesten 6 timer... men det var umulige og huske alt detaljert, men har prøvd å skrive de jeg husker... Klærne var ganske vanskelige og huske dem, siden jeg hadde mye klær, men jeg har skrevet et fornærmer beløp som er i nærheten av hva klærne jeg hatt kostet". Av skjemaet virker det som at det forutsettes utfyllt i samråd med takstmann, men det er ikke gjort her. Foretaket har ikke dokumentert korrespondansen mellom partene forut for eller ved innsendingen av skjemaet, så den nærmere kontekst for innsendingen er ukjent.

I den etterfølgende telefonsamtalen med utreder uttalte klageren innledningsvis at han "tenkte at 450.000 var ca riktig". Etter konfrontasjon med at kravet virket å være altfor høyt, uttalte klageren at "han har satt et ganske høyt krav, men at han tenkte 450.000 kr som et gjennomsnitt. Han tenkte at det var et for høyt krav etter at han sendte det inn og at det heller burde ha vært 150.000 kr". Under nemndsbehandlingen virker det som at partene har lagt til grunn at det reelle kravet er i sjiktet rundt kr 150 000, selv om det konkrete beløpet fremdeles fremstår uavklart. Partene virker iallfall enige om at det reelle kravet er høyere enn kr 34 000, som flertallet legger til grunn, jf. foretakets brev til nemnda den 16.6.23.

Foretaket har bevisbyrden, og det må foreligge klar sannsynlighetsovervekt for at klageren var bevisst at disse opplysningene var uriktige, og at han visste eller måtte forstå at opplysningene kunne medføre en uberettiget erstatning, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd første punktum.

Det er klart at det er en betydelig differanse mellom det anslaget ("skjønnet pris") klageren først ga i oppgjørlisten på kr 450 000, og den verdien klagerens klær reelt sett har hatt. Samtidig er det

grunn til å peke på at det her dreier seg om en stor "sekkepost" som innebærer ganske mange titalls, om ikke mer enn hundre, enkeltplagg. På bakgrunn av de fremlagte dokumentene, og særlig samtalereferatet med uttrederen, mener jeg for det første at det virker ganske uklart hvor "bevisst" forhold klageren kan sies å ha hatt til den reelle verdien av klærne da han sendte lista. Selv om en "bare" behøver alminnelige regnekunnskaper for å gjøre et sånt anslag, kan det nok være ganske utfordrende for mange. Her virker det som at klager har "tenkt" noe, men jeg er usikker på om han har vært bevisst på at "tankene" var uriktige.

Jeg synes det også fremstår tvilsomt om klageren har forstått eller "måtte forstå" at det uriktige anslaget kunne føre til en uberettiget erstatning. Terskelen for ansvarsfritak for foretaket skal være høy, og Bull uttaler på s. 608 i "Forsikringsrett" (2008) at "det må kreves at det ville virke nærmest utenkelig om de ikke innså at de uriktige eller ufullstendige opplysningene kunne medføre at de fikk en erstatning de ikke hadde krav på". Klageren tok for det første relativt klare forbehold ved innsendelsen av lista ("ganske vanskelig å huske"), og det dreier seg om en spesielt stor og uklar "sekkepost". Opplysninger i denne type skjema er selvfølgelig *generelt sett* noe man forstår at kan ha betydning for foretakets vurdering. På grunn av klagerens forbehold virker det imidlertid i denne saken utenkelig at foretaket kom til å legge klesposten uprøvd til grunn. I en samlet vurdering er jeg da usikker på om klageren har opptrådt kvalifisert klanderverdig ved å sende inn det høye anslaget. Tvilen forsterkes av at foretaket ikke har fremlagt korrespondansen mellom partene forut for og ved innsendelse av oppgjørslista, slik at den nærmere konteksten for innsendingen altså er ukjent.

Jeg har altså vært i tvil om resultatet i saken. Det kan vel spørres om det er forsvarlig å ta stilling til den etter skriftlig saksbehandling, og om den heller burde vært avvist etter vedtektene for Finansklagenemnda pkt. 4.1 bokstav d), jf. lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 14 første ledd bokstav f). Det er klart at klagerens forklaring, og ikke minst dens troverdighet, er sentral for vurderingen. Etter en konkret vurdering av den fremlagte dokumentasjonen er jeg imidlertid kommet til at det ikke fremstår klart sannsynlig at klageren uredelig har brutt redegjøringsplikten etter fal. § 8-1, og at han derfor må gis medhold i klagen.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Alexander Venås (forbrukerrepresentant).